

Bengt och Lena Sjöberg bor och äger Grytbäcken. Lena är tredje generationen på gården. På tavlan de har i händerna ses namnen på alla trumslagare som bott i Grytbäcken.

Lenas pappa Alvar gillade att besöka auktioner och kom han hem med en mängd verktyg, jordbruksredskap med mera. Mycket av det Alvar samlade på sig genom åren hänger på väggarna i den lilla stugan som blev ett gårds-museum.

Bengt låser dörren till den byggnad som Lenas pappa Alvar (1916-1993) lät förvandla till ett litet museum.

Trumslagarbostället på gränsen

Ett besök på den anrika gården Grytbäcken

BOXHOLM (LT)

Ungefär sex, sju kilometer söder om Boxholm ligger en gård med mycket intressant historia. Grytbäcken är gårdens namn, och det var en gång i tiden trumslagarbostad. Gården ligger så långt norr ut i Småland som det går att komma, och gränsen till Östergötland och Boxholms kommun är ju så nära att man kan ta på den!

Länstidningen har bestämt träff med Bengt och Lena Sjöberg som är ägare av Grytbäcken. Lena är den tredje generationen på Grytbäcken, men på gården bor också en son samt en dotter till Bengt och Lena. Båda de barnen bor med egna familjer och i egna bostadshus. Men vi tar det hela från början...

När gården Grytbäcken tillkom är höljt i historiens dunkel. Namnet låter ju lite egenodligt, men Bengt berättar att en man kallad "Ivar i Galtås" menade att "gryt" betyder ungefär ojämnt och stenigt och bakom Grytbäcken har det runnit en bäck.

Under det krigiska 1600-talet tillkom Kungliga Jönköpings regemente. Härads socknar indelades i rotar och varje rote omfattade ett par hemman och av häradets 137 soldater skulle Säby socken (nuvarande Tranås och Sommen) ansvara för 55 soldater med torp.

För officerare och underofficerare ordnade konungen med boställen och till underofficerare räknades även trumslagare. Förste trumslagaren på kompaniet fick bo i Grytbäcken, och gården var på 1/4 mantal och 65 hektar.

I krigstid så fick trumslagaren följa med sitt kompani i fält och man vet att trumslagaren Jonas Willman samt hans efterträdare Göran Gran under 1780-talet vistades vid ett pågående krig i Ryssland. Den första trumslagaren i Grytbäcken hette Johan Fast. Han tillträdde 1693. Namnen på alla trumslagare finns bevarade och det beror på att de fanns nedskrivna på träplankor som hittades i huvudbyggnaden då den renoverades 1949.

Bengt och Lena visar en trätavla med ett vackert motiv, och där alla trumslagare på Grytbäcken står antecknade.

Axel Karlsson var farfar till Lena Sjöberg och han kom till Grytbäcken 1917. Sonen Alvar – Lenas pappa – var då ett år gammal. Det var en stor familj som flyttade till Grytbäcken detta år, för Lena tror att Alvar var nummer 13 i barnaskaran!

– Barnen bestod av fem pojkar och resten flickor, ler Lena

Livet på Grytbäcken var primitivt. Vatten fick hämtas en bra bit bort. Tiden för Grytbäcken som trumslagarbostad var förbi så Axel arbetade som

lantbrukare, och han arrenderade gården av kronan. Grytbäcken var en stor gård vid tiden. Ägorna sträckte sig bort till sjön Sommen där campingen ligger idag och även till Aggas, motionsanläggningen i Sommen. Övriga gårdar efter sjön innan järnvägens tillkomst var Rockebro och Stallberga.

På 1940-talet tog Alvar Axelsson över Grytbäcken, Lenas pappa. Han hade annonserat efter en hushållerska. "Det hette ju så på den tiden" säger Lena och ler. Maja från Ångermanland kom till Alvar och de gifte sig snart och fyra barn blev det, de föddes med stor spridning. Pelle föddes 1946, Lena 1949, Marie 1959 och Ann-Louise 1967. År 1974 sålde kronan Grytbäcken till Tranås kommun, och gårdens mark avstyckades. Alvar Axelsson fick då möjlighet att köpa den gård som han arrenderat och vårdat på bästa sätt.

Alvar hade ett stort intresse av gamla tider och gamla saker. Han åkte på många auktioner och kom hem med gamla verktyg och jordbruksredskap.

– Till mammas stora förtvivlan, skrattar Lena.

Det blev så många saker att Alvar skapade ett litet gårds-museum på tomten, och det finns kvar än idag, även om det mesta stått orört i princip sedan 1993 då Alvar gick bort. Lena berättar att hennes mamma Maja gifte om sig när

hon fyllde 80. "Mamma ville inte vara ensam" säger Lena.

I mitten av 60-talet så mötte en knappt sextonårig Lena Axelsson den tre år äldre Bengt Sjöberg på torget i Tranås.

– Han hade en Opel Kapitän och det var den 10 april 1965, och vi gifte oss 1969. Och det har hållit i alla år, säger Lena och tittar på Bengt.

Fem barn har de fått, två pojkar och tre flickor. Familjen bodde arton år i Eksjö och där föddes alla barnen. Intill Grytbäckens huvudbyggnad har det i många år legat en mindre torpstuga. Enligt ett rykte så är stugan en stuga som legat utanför Trehörna och den ska ha flyttats till Grytbäcken 1902. Huset ska ha varit bostad för en äldre tant och även varit sädesmagasin, men under alla år som familjen Sjöberg bodde i Eksjö så använde de den lilla stugan som fritidshus.

I samband med att Lena föddes 1949 så renoverades Grytbäckens mangårdsbyggnad. Det drogs in vatten så Lena berättar att hon växte upp i ett modernt hem med badkar och toalett inne. Kort efter renoveringen så slog åsken ner och ställde till det rejält, mycket av renoveringen fick göras om. Men det kunde ju förstås ha slutat värre än vad det gjorde.

I samband med renoveringen så uppfördes även ett mindre hus helt nära. Det blev ett fullt modernt litet hus och där bodde Lenas syster Marie med fästman under en

tid. Men Marie gick tragiskt bort i cancer 1985, bara 25 år gammal.

Då byggde Bengt och Lena till detta hus så det blev dubbelt så stort. Där bodde de under några år på 1980-talet.

Familjen Sjöberg bodde sedan i Uppsala en tid, detta innan de åter landade i Grytbäcken. När Lenas lillasyster Ann-Louise flyttade till värm-ländska Töcksfors 2011 så köpte Bengt och Lena Sjöberg gården. Numera bor sonen Samuel Sjöberg med fru Eva-Lena här och paret äger också detta hus.

Övriga bostadshus ägs av Bengt och Lena, och deras dotter Ingela är gift med Kim Östh och de bor i huset som tillkom 1949 och som byggdes till på 1980-talet. De har fem barn och Kim säger med ett leende att 3,5 barn bor hemma! Bengt och Lena har valt att sedan en tid bo i det som från början var en torpstuga från Trehörna, men även detta hus har byggts till.

– Men det är lite mindre. Det är skönt att inte ha så stort, säger Lena med ett leende.

Man skulle kunna kalla Grytbäcken för Porten till Småland. Sedan riksväg 32 rätades strax norr om Sommen för några år sedan så ser man inte längre minsta skynt av den anrika gården. Men här fick ni lite av gårdens historia.

Text och bild:
KLAS JOHANSSON

Det händer

Evenemangstips
i Boxholms kommun

Tänk på att många evenemang kan kräva föransökan eller förköp och ha begränsat antal platser, kolla alltid innan vad som gäller för det du tänkt gå på.

Boxholm i bakspeglens: I bilder

Utställning med bilder om Boxholms historia. Klas Johansson har plockat fram guldgruv ur Krafttagets arkiv. Tid: 2/3 - 31/3, bibliotekets öppettider. Plats: Boxholms bibliotek.

Helmålsbön

Tid: 4/3, kl 18-19. Plats: Rinna församlingshem.

Åsbo hembygds-förening

Filmpremiär: Godsägaren. Mangel från kl 14. Tid: 4/3, kl 15. Plats: Boxholms Folkets hus.

Handarbetscafé

Ta med ditt handarbete och eget fika. Hjälp och inspirera varandra medan ni umgås. Ingen anmälan. Tid: 4/3 - 13/5, lör kl 11-14. Boxholms bibliotek.

Mässa

Ekeby kyrka
Tid: 5/3, kl 11-12.
Timmerö kapell
Enkel frukost.
Tid: 8/3, kl 09-10.

Språkcafé

För dig som vill öva på att tala svenska, både om du är helt nybörjare eller har mer kunskaper. För dig som är svensktalande är det ett sätt att hjälpa till att lära ut svenska språket, samtidigt som ni lär känna varandra över en fika! Gratis och ingen föransökan. Tid: 7/3 - 16/5, tis kl 16-17.30. Plats: Boxholms bibliotek.

Sagostund

För barn 1-2 år
Tid: 8 och 15/3, kl 10-10.45.
För bebisar 7-12 mån
Tid: 22 och 29/3, kl 10-10.45. Plats: Boxholms bibliotek.

PRO

Skogspromenad

Vi tar med fika och tar paus efter halva sträckan. Hela sträckan ca 4 km. Tid: Varje tisdag kl 10. Plats: Start vid gröna grinden bakom skolan.
Boule
Tid: Måndagar och torsdagar kl 13. Plats: Boxholms Folkets park.

Maila ditt evenemang till marianne.karlsson@lanstidningen.se senast torsdag veckan innan införande.